

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 425/2019-98

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudcu Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a sudcu Miloša Maďara v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED]

[REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Rohaľom Il'kivom, Timravina 9, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 5 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em 7/2018 a jeho uznesením z 27. novembra 2018 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 21 CoE 30/2019 a jeho uznesením z 5. februára 2019 a o ústavnej sťažnosti maloletej [REDACTED]

[REDACTED], [REDACTED], t. č. [REDACTED], zastúpenej zákonným zástupcom – matkou [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Rohaľom Il'kivom, Timravina 9, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 7, čl. 11 ods. 1, čl. 16 a čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em 7/2018 a jeho uznesením z 27. novembra 2018 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 21 CoE 30/2019 a jeho uznesením z 5. februára 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na ochranu rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, na starostlivosť a výchovu detí podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jej práva na spravodlivé súdne konanie a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na rovnosť medzi manželmi podľa čl. 5 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em 7/2018 a jeho uznesením z 27. novembra 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Základné práva maloletej [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na ochranu rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jej práva na spravodlivé súdne konanie a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na starostlivosť zo strany rodiča podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a na ochranu pred zasahovaním do rodinného života podľa čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa

postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em 7/2018 a jeho uznesením z 27. novembra 2018 porušené boli.

3. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 9 Em 7/2018 z 27. novembra 2018 zrušuje.

4. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em 7/2018 konal bez zbytočných prietáhov.

5. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Maloletej [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do rúk jej zákonnej zástupkyne [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 182,94 € (slovom stoosemdesiatdva eur a deväťdesiatštyri centov) a maloletej [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 182,94 € (slovom stoosemdesiatdva eur a deväťdesiatštyri centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Martina Rohaľa Ilkiva, Timravina 9, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

8. Vo zvyšnej časti ústavným sťažnostiam nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľiek a skutkový stav vecí

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 25. apríla 2019 mailom a 29. apríla 2019 poštou doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka [REDAKOVANÉ]“), zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Rohaľom Il'kivom, Timravina 9, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa čl. 5 Protokolu č. 7 k dohovoru (ďalej len „protokol č. 7 k dohovoru“) v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em 7/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho uznesením z 27. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 CoE 30/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho uznesením z 5. februára 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Označená vec sťažovateľky [REDAKOVANÉ] bola ústavným súdom zaevidovaná pod sp. zn. Rvp 754/2019.

2. Dňa 30. apríla 2019 bola ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „maloletá sťažovateľka“ alebo „maloletá“), zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Rohaľom Il'kivom, Timravina 9, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a podľa čl. 7, čl. 11 ods. 1, čl. 16 a čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu, ako aj konaním, ktoré ich vydaniu predchádzalo. Označená vec maloletej sťažovateľky bola ústavným súdom zaevidovaná pod sp. zn. Rvp 777/2019.

3. Z ústavných sťažností sťažovateľiek a ich príloh vyplýva, že sťažovateľka [REDACTED] [REDACTED] 21. septembra 2018 podala okresnému súdu návrh na výkon uznesenia okresného súdu sp. zn. 3 P 91/2017 z 29. júna 2017 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 20 CoP 46/2017 z 18. septembra 2017, ktorým (okrem iného) bol nariadený návrat maloletej sťažovateľky, dcéry sťažovateľky [REDACTED] a otca [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej aj „otec maloletej“ alebo „povinný“), do krajiny jej obvyklého pobytu, do Ekvádorskej republiky. Konanie o tomto návrhu vedie okresný súd pod sp. zn. 9 Em 7/2018.

4. Uznesením sp. zn. 9 Em 7/2018 z 27. novembra 2018 okresný súd

- podľa § 389 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný mimosporový poriadok“ alebo „CMP“) odložil výkon rozhodnutia na obdobie šiestich mesiacov od právoplatnosti uznesenia,

- podľa § 324 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) v spojení s § 3 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých (ďalej len „vyhláška č. 207/2016 Z. z.“), na obdobie odkladu výkonu rozhodnutia nariadil neodkladné opatrenie, ktorým rodičom maloletej uložil povinnosť podrobiť sa mediácii v Centre pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, ako aj neodkladné opatrenie, ktorým im uložil povinnosť podrobiť sa psychologickému poradenstvu na Referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko pre Bratislavu I, v oboch prípadoch „za účelom uľahčenia priebehu prípadného výkonu rozhodnutia“.

5. Sťažovateľka [REDACTED], spravujúc sa poučením okresného súdu v jeho napadnutom uznesení, podala proti označenému rozhodnutiu odvolanie, ktoré krajský súd (napadnutým) uznesením sp. zn. 21 CoE 30/2019 z 5. februára 2019 odmietol podľa § 386 písm. c) Civilného sporového poriadku z dôvodu, že odvolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné.

6. Sťažovateľky v sťažnostiach doručených ústavnému súdu namietajú porušenie svojich v záhlaví tohto nálezu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu, napadnutým uznesením krajského súdu, ako aj konaním, ktoré ich vydaniu predchádzalo. Sťažovateľky (obsahovo v podstate zhodne) argumentujú, že príslušné súdy odklad výkonu rozhodnutia v ich veci dostatočne neodôvodnili a nepreukázali existenciu vážneho ohrozenia života, zdravia alebo priaznivého vývoja maloletej sťažovateľky výkonom rozhodnutia tak, ako to vyžaduje ustanovenie § 389 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (na podklade ktorého bol výkon rozhodnutia odložený, pozn.). Podľa sťažovateľiek: *„Je zrejmé, že nebolo preukázané žiadne ohrozenie vo vzťahu k maloletej a vôbec nie ohrozenie na úrovni stupňa vážne ako predpokladá zákon pre účely možného odkladu výkonu súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie odkladu je nepresvedčivé, neobstoí, nezakladá sa na obsahu súdnych spisov.“*

6.1 Sťažovateľky v nadväznosti na už uvedené tiež poukazujú na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 445/2018 z 19. septembra 2018, ktorým bola odmietnutá (aj) ústavná sťažnosť otca maloletej smerujúca proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 20 CoP 46/2017 z 18. septembra 2017, potvrdzujúcemu uznesenie okresného súdu č. k. 3 P 91/2017-276 z 29. júna 2017, ktorým bol nariadený návrat maloletej do Ekvádorskej republiky a ktoré je v súčasnosti predmetom výkonu v napadnutom konaní okresného súdu. Podľa sťažovateľiek ústavný súd v označenom rozhodnutí *„jasne a záväzne konštatoval, že v konaní nebolo preukázané ohrozenie ██████████ zakladajúce podmienky na aplikáciu čl. 13 Haagskeho dohovoru, t. j. nie sú tu dôvody na nenariadenie návratu ██████████ do krajiny jej obvyklého pobytu“*.

6.2 Sťažovateľky ďalej tvrdia, že postup všeobecných súdov v napadnutých konaniach je v rozpore aj s Dohovorom o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (publikovaným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 119/2001 Z. z., pozn.; ďalej len „Haagsky dohovor“), ktorý vo svojich ustanoveniach zmluvným štátom (okrem iného) ukladá povinnosť zabezpečenia okamžitého návratu neoprávnene premiestneného, resp. zadržaného dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu. Sťažovateľky v tejto súvislosti uvádzajú: *„Maloletá ██████████ je od 18. 04. 2017 neoprávnene zadržovaná na území SR. Súdy SR síce nariadili návrat ██████████ do Ekvádoru, avšak predmetné*

Rozhodnutie o návrate nie je ani po 2 rokoch vykonané a protiprávne zadržavanie dieťaťa naďalej trvá!“

6.3 Namietané porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny sťažovateľky odôvodňujú tým, že *„súdy ani po dvoch rokoch nezabezpečili nápravu protiprávneho zadržavania maloletého dieťaťa na území SR a to aj napriek tomu, že Rozhodnutie o návrate bolo vydané ešte 29. 06. 2017. V dôsledku pochybení pri doručení rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, zo dňa 18. 09. 2017, č. k.: 20 CoP/46/2017-487 (Potvrdenia rozhodnutia o návrate) bola uznesením Ústavného súdu SR zo dňa 08. 03. 2018, sp. zn. II. ÚS 148/2018 odložená vykonateľnosť Rozhodnutia o návrate. V dôsledku pochybenia pri doručovaní začali prieťahy pri výkone rozhodnutia a to už v roku 2017, keď malo podľa správnosti nadobudnúť právoplatnosť Rozhodnutie o návrate!... Ďalšie prieťahy boli spôsobené tým, že Uznesenie o odklade obsahovalo poučenie o možnosti podať odvolanie aj keď nebolo voči takému uzneseniu prípustné.“*

6.4 Podľa sťažovateľky [REDAKOVANÉ] napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj napadnutým uznesením krajského súdu došlo aj k porušeniu jej práva na rovnosť medzi manželmi, garantovaného prostredníctvom čl. 5 protokolu č. 7 k dohovoru, keďže (súdy) *„rozhodli ponechať maloleté dieťa v nezákonnej osobnej starostlivosti otca, pričom matke v rozpore s platnou rodičovskou dohodou obmedzili styk s dieťaťom, ktoré má v osobnej starostlivosti. Týmito rozhodnutiami bolo otcovi [REDAKOVANÉ] nezákonne priznané viac práv ako jeho manželke, i.e. sťažovateľka sa voči svojmu manželovi dostala do nerovného postavenia.“*

6.5 Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] napadnutému uzneseniu okresného súdu tiež vytýka, že z neho nie je zrejmé, či o odklade výkonu rozhodnutia bolo rozhodnuté bez návrhu, alebo na základe návrhu, ktorý súdu podal otec maloletej a ktorý jej nebol doručený *„ani na vedomie a ani na vyjadrenie“*.

6.6 Výlučne vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľky napokon namietajú, že podľa ich názoru v otázke prípustnosti odvolania proti napadnutému uzneseniu okresného súdu bolo potrebné analogicky aplikovať § 357 písm. j) Civilného sporového poriadku, ktorý pripúšťa odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odklade vykonateľnosti rozhodnutia. Podľa sťažovateľiek *„zákonodarca nemal v úmysle*

vylúčiť opravný prostriedok voči uzneseniu o odklade výkonu rozhodnutia, keďže by tým závažne obmedzil právo na súdnu ochranu v rozpore s čl. 46 Ústavy SR. Z tohto dôvodu by bolo potrebné, aby všeobecné súdy interpretovali § 357 ods. 1 písm. j) CSP tak, že pod pojem vykonateľnosť spadá aj samotný výkon rozhodnutia a teda je odvolanie prípustné aj voči uzneseniu o odklade výkonu rozhodnutia.“.

7. Na základe argumentácie uvedenej v jej ústavnej sťažnosti sťažovateľka

navrhuje, aby ústavný súd nálehom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení nadväzujúcich protokolov, predpis č. 209/1992 Zb., ako aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR; práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života v zmysle čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, ako aj čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení nadväzujúcich protokolov, predpis č. 209/1992 Zb.; práva na ochranu rodičovských práv podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy SR; práva na opatrenia na potieranie nezákonného premiestňovania dieťaťa do zahraničia v zmysle čl. 11 Dohovoru o právach dieťaťa, predpis č. 104/1991 Zb.; práva rovnosti medzi manželmi v zmysle čl. 5 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení nadväzujúcich protokolov, predpis č. 209/1992 Zb., ako aj v zmysle čl. 12 ods. 1 Ústavy SR; práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 Dohovoru o ľudských práv a základných slobôd, predpis č. 209/1992 Zb. postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod spis. zn. 9 Em/7/2018 a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod spis. zn. 21 CoE/30/2019 porušené boli.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 05. 02. 2019, sp. zn. 21 CoE/30/2019 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 27. 11. 2018, sp. zn.: 9 Em/7/2018-192 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Sťažovateľke sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 60 000,- Eur, ktoré je spoločne a nerozdielne povinný zaplatiť Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave na účet jej právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd v Bratislave je povinný sťažovateľke uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 346,26 Eur, ktoré je spoločne a nerozdielne povinný zaplatiť Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave na účet jej právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

8. Maloletá sťažovateľka [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na základe argumentácie obsiahnutej v jej ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení nadväzujúcich protokolov, predpis č. 209/1992 Zb., ako aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR; práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života v zmysle čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení nadväzujúcich protokolov, predpis č. 209/1992 Zb., ako aj zmysle čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa, predpis č. 104/1991 Zb.; práva na ochranu rodičovských práv podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy SR, ako aj v zmysle čl. 7 a čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa, predpis č. 104/1991 Zb.; práva na opatrenia na potieranie nezákonného premiestňovania dieťaťa do zahraničia v zmysle čl. 11 Dohovoru o právach dieťaťa, predpis č. 104/1991 Zb.; práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 Dohovoru o ľudských práv a základných slobôd, predpis č. 209/1992 Zb. postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod spis. zn. 9 Em/7/2018 a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod spis. zn. 21 CoE/30/2019 porušené boli.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 05. 02. 2019, sp. zn. 21 CoE/30/2019 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 27. 11. 2018, sp. zn.: 9 Em/7/2018-192 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Sťažovateľke sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 10 000,- Eur, ktoré je spoločne a nerozdielne povinný zaplatiť Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave na účet jej právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd v Bratislave je povinný sťažovateľke uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 346,26 Eur, ktoré je spoločne a nerozdielne povinný zaplatiť Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave na účet jej právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Procesný postup po doručení ústavných sťažností, vyjadrenie okresného súdu i krajského súdu a zúčastnenej osoby, replika sťažovateľiek

9. Ústavný súd uznesením sp. zn. PLs. ÚS 5/2019 z 11. septembra 2019 podľa § 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 166 ods. 1 Civilného sporového poriadku a čl. II bod 10 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 schváleného plénom ústavného súdu 25. apríla 2019 rozhodol o spojení vecí vedených pod sp. zn. Rvp 754/2019 a sp. zn. Rvp 777/2019 na spoločné konanie, ktoré bolo ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 754/2019.

10. Uznesením č. k. I. ÚS 425/2019-31 z 29. októbra 2019 ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľiek prijal na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde v rozsahu, ktorý sa premietol aj do záhlavia tohto nálezu.

10.1 V uznesení o prijatí ústavných sťažností sťažovateľiek na ďalšie konanie sa ústavný súd vyjadril aj k otázke zastúpenia maloletej sťažovateľky sťažovateľkou ■■■ ako jej zákonnou zástupkyňou, keď v tejto súvislosti najmä poukázal na to, že záujem matky je v danom prípade zhodný so záujmom maloletej sťažovateľky, keďže o tom bolo rozhodnuté už v základnom konaní, v ktorom bol nariadený návrat maloletej do krajiny jej obvyklého pobytu, pričom v posudzovanom prípade ide „len“ o výkon rozhodnutia vydaného v základnom konaní, ktorému sa otec maloletej dobrovoľne nepodrobil.

10.2 Pri posudzovaní otázky, či ústavné sťažnosti sťažovateľiek boli podané v zákonom ustanovenej lehote, vychádzal ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavných sťažností zo svojej stabilnej judikatúry, podľa ktorej zachovaná lehota na podanie

ústavnej sťažnosti po rozhodnutí o podanom opravnom prostriedku sa považuje v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k (procesne) predchádzajúcemu rozhodnutiu všeobecného súdu (v danom prípade vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu, pozn.), s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú (m. m. napr. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010). Na uplatnení uvedeného prístupu v danom prípade nič nemenilo ani to, že sťažovateľka [REDAKOVANÉ] podala odvolanie proti napadnutému uzneseniu okresného súdu napriek tomu, že odvolanie v danej veci nebolo prípustné, keďže pri podávaní odvolania sa spravovala (nesprávnym) poučením okresného súdu v jeho napadnutom uznesení, že odvolanie prípustné je a toto pochybenie okresného súdu nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľiek.

11. Po prijatí sťažností na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd a krajský súd, aby sa k ústavným sťažnostiam sťažovateľiek vyjadrili. Ústavný súd tiež podľa § 126 zákona o ústavnom súde upovedomil o podaných ústavných sťažnostiach otca maloletej sťažovateľky ako zúčastnenú osobu s tým, že má právo sa k ústavným sťažnostiam vyjadriť.

12. Predseda okresného súdu v reakcii na výzvu ústavného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 11/2020 zo 14. januára 2020 poukázal na to, že ako orgán riadenia a správy súdu mu „*neprináleží zasahovať do rozhodovacej činnosti zákonného sudcu v tom, ktorom konaní, zaujímať svoj právny názor k veci a usmerňovať zákonného sudcu, akým spôsobom má v konaní postupovať a teda ani posudzovať zákonnosť (napadnutého, pozn.) uznesenia*“ okresného súdu a ani krajského súdu. Predseda okresného súdu tiež uviedol, že s výzvou ústavného súdu „*spolu s priloženým sťažnosťami... oboznámil zákonnú sudkyňu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ktorá v konaní sp. zn. 9 Em 7/2018 nariadila termín pojednávania na deň 06. 02. 2020*“.

13. Podpredseda krajského súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 549/2019 z 20. januára 2019 reagoval na tú časť ústavných sťažností sťažovateľiek, ktorá sa týka napadnutého uznesenia krajského súdu. V tejto súvislosti najmä opísal argumentáciu predsedu senátu konajúceho vo veci sťažovateľiek, z ktorej vyplýva, že krajský súd zotrváva na právnom názore

vyjadrenom v jeho napadnutom uznesení, a teda že odvolanie proti napadnutému uzneseniu okresného súdu o odklade výkonu rozhodnutia nebolo prípustné.

14. Otec maloletej sťažovateľky ako zúčastnená osoba v podaní zo 14. februára 2020 uviedol, že napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu považuje za zákonné, správne a riadne odôvodnené. Skutočnosti uvádzané sťažovateľkami v ich ústavných sťažnostiach naopak považuje za nepravdivé, tendenčné a ich právny názor za nesprávny.

14.1 Otec maloletej poukázal na to, že záujmy matky maloletej na jednej strane a záujmy samotnej maloletej sú v tomto prípade v konflikte, a preto sťažovateľka ■■■■■ nemohla splnomocniť advokáta na podanie ústavnej sťažnosti aj v mene maloletej. Z uvedeného dôvodu otec maloletej žiadal, aby jej ústavný súd ustanovil kolízneho opatrovníka.

14.2 Výkon rozhodnutia v predmetnej veci bol podľa otca maloletej odložený napadnutým uznesením okresného súdu na základe jeho návrhu z 30. októbra 2018, v ktorom podľa neho uviedol ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré výkon rozhodnutia nie je možný. Podľa otca maloletej sa totiž skutkový stav medzičasom podstatne zmenil, keď sťažovateľke ■■■■■ „vznikol z jej vlastnej iniciatívy a dobrovoľne na SR obvyklý pobyt“, a to na základe toho, že sa od februára 2017 na Slovensku nepretržite a dobrovoľne zdržiava, má tu trvalý aj faktický pobyt, je tu v trvalom pracovnom pomere a má tu okruh svojich rodinných príslušníkov, známych a priateľov, ošetrojúceho lekára, pričom ovláda aj slovenský jazyk.

14.3 Otec maloletej ďalej uviedol, že so sťažovateľkou ■■■■■ „intenzívne vedú diskusiu o úprave svojich rodičovských práv a povinností formou uzatvorenia rodičovskej dohody“, pričom podľa neho samotná matka maloletej navrhla striedavú osobnú starostlivosť o maloletú vykonávanú na území Slovenskej republiky. Tiež poukázal na to, že maloletá sťažovateľka opakovane prejavila vôľu zostať na Slovensku.

14.4 Otec maloletej vo svojom podaní tiež vyjadril súhlas so závermi uvedenými v napadnutom uznesení okresného súdu, že výkon rozhodnutia by neprebehol bez vážnych následkov pre ďalší vývoj maloletej, a naopak, nesúhlasil s postupom zákonnej sudkyne v (základnom) konaní, v ktorom bolo vydané rozhodnutie o nariadení návratu maloletej do Ekvádoru.

14.5 Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov otec maloletej uviedol, že podľa jeho názoru predĺženie konania o výkon rozhodnutia spôsobila práve sťažovateľka [REDAKOVANÉ], a to najmä tým, že podala odvolanie proti rozhodnutiu, proti ktorému nebolo prípustné. Okresný súd podľa otca maloletej vo veci postupuje plynulo a bez prietáhov.

14.6 Otec maloletej napokon namietal, že ústavná sťažnosť v posudzovanej veci bola podaná oneskorene, keďže lehotu na jej podanie (podľa neho) nemožno odvodzovať od doručenia rozhodnutia všeobecného súdu o opravnom prostriedku, ktorý nebol prípustný.

14.7 Sumarizujúc svoje vyjadrenia, otec maloletej navrhol ústavným sťažnostiam sťažovateľiek nevyhovieť.

15. Sťažovateľky v ústavných sťažnostiach, predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 11/2020 zo 14. januára 2020 a podpredseda krajského súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 549/2019 z 20. januára 2019 vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Ústavný súd v prejednávanej veci dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania upustil.

III.

Relevantná právna úprava

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

18. Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a 38 ods. 2 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

22. Podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie (odsek 1). Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných (odsek 2).

23. Podľa čl. 5 protokolu č. 7 k dohovoru pri uzavieraní manželstva, počas manželstva a v prípade jeho zániku majú manželia rovnaké práva a povinnosti občianskoprávnej povahy medzi sebou a vo vzťahoch ku svojim deťom. Tento článok nebráni štátom prijať opatrenia, ktoré sú nevyhnutné v záujme detí.

24. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

25. Podľa čl. 7 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa každé dieťa je ihneď po narodení zaregistrované a má od narodenia právo na meno, štátnu príslušnosť, a podľa možnosti právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť (odsek 1). Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, zabezpečujú uplatňovanie týchto práv v súlade so svojimi záväzkami vyplývajúcimi z príslušných medzinárodných právnych dokumentov v tejto oblasti, zvlášť v prípade, ak by dieťa inak štátnu príslušnosť nemalo (odsek 2).

26. Podľa čl. 11 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, musia urobiť opatrenia na zabránenie nezákonného premiestňovania detí do zahraničia a ich nevrátenie späť.

27. Podľa čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa dieťa má právo na ochranu pred zasahovaním do súkromia, rodiny, domova a korešpondencie a pred útokmi na jeho česť alebo povesť

28. Podľa čl. 18 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, musia vynaložiť maximálne úsilie na to, aby bola uznaná zásada, že obidvaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a rozvoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí byť pritom najlepší záujem dieťaťa (odsek 1). Za účelom zaručenia a podpory práv stanovených týmto Dohovorom musia členské štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, poskytovať rodičom a zákonným zástupcom potrebnú pomoc pri výchove detí a zabezpečiť rozvoj inštitúcií, zariadení a služieb starostlivosti o deti (odsek 2). Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, musia urobiť všetky potrebné opatrenia k tomu, aby bolo zabezpečené právo detí pracujúcich rodičov využívať služby a zariadenia starostlivosti o deti, ktoré sú pre ne určené (odsek 3).

29. Podľa § 389 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku súd môže odložiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu, ak je život, zdravie alebo priaznivý vývoj maloletého výkonom rozhodnutia vážne ohrozený.

30. Podľa § 3 ods. 1 vyhlášky č. 207/2016 Z. z. súd po podaní návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 zákona) alebo po začatí konania, ktoré sa začína bez návrhu (§ 376 ods. 2 zákona), pred vydaním uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia zisťuje, či sa povinný podrobuje rozhodnutiu a či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu.

31. Podľa § 3 ods. 3 vyhlášky č. 207/2016 Z. z. ak súd zistí, že možno existujúce ospravedlniteľné dôvody podľa odseku 1 odstrániť a plnenie rozhodnutia dosiahnuť účasťou na sociálnom poradenstve, psychologickom poradenstve alebo na inom odbornom poradenstve, povinnosť podrobiť sa poradenstvu možno nariadiť neodkladným opatrením. Neodkladné opatrenie podľa prvej vety možno nariadiť po predchádzajúcom posúdení vhodnosti a predpokladaného času trvania neodkladného opatrenia osobou, u ktorej sa má poradenstvo vykonať.

32. Podľa § 357 písm. j) Civilného sporového poriadku odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odklade vykonateľnosti rozhodnutia.

33. Podľa § 386 písm. c) Civilného sporového poriadku odvolací súd odmietne odvolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné.

IV.

Meritórne posúdenie vecí ústavným súdom

34. Sťažovateľky v posudzovanej veci na základe argumentácie, ktorej podstata je opísaná, resp. citovaná v časti I (bod 6) tohto nálezu, namietajú porušenie svojich v ústavných sťažnostiach označených práv, ku ktorému (podľa nich) došlo napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, ako aj postupom označených všeobecných súdov, ktorý predchádzal ich vydaniu.

35. Ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľkami namietanému porušeniu ich práv v súlade so svojou konštantnou judikatúrou v prvom rade poukazuje na skutočnosť,

že ako nezávislý orgán ochrany ústavnosti môže do sféry pôsobnosti všeobecných súdov zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

36. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd v kontexte sťažostnej argumentácie sťažovateľiek preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu a napadnuté uznesenie krajského súdu (vrátane postupu, ktorý ich vydaniu predchádzal) z hľadiska ich ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti ich účinkov so sťažovateľkami označenými právami garantovanými ústavou, listinou a kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami.

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (v časti práva na spravodlivé súdne konanie, pozn.) napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal

37. Vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre opakovane zdôraznil, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (napr. II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv neexistujú zásadné odlišnosti (napr. IV. ÚS 195/07), čo umožňuje ich namietané porušenie preskúmať spoločne.

38. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a obdobne práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého sa účastník (strana) domáha, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51

ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený (skutkový) stav veci.

39. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

40. Okresný súd v posudzovanej veci sťažovateliek (napadnutým) uznesením sp. zn. 9 Em 7/2018 z 27. novembra 2018 (právoplatným 21. decembra 2018) podľa § 389 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku odložil výkon rozhodnutia na obdobie šiestich mesiacov od právoplatnosti uznesenia a podľa § 324 ods. 1 Civilného sporového poriadku v spojení s § 3 ods. 3 vyhlášky č. 207/2016 Z. z. na obdobie odkladu výkonu rozhodnutia nariadil neodkladné opatrenie, ktorým rodičom maloletej uložil povinnosť podrobiť sa mediácii v Centre pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, ako aj neodkladné opatrenie, ktorým im uložil povinnosť podrobiť sa psychologickému poradenstvu na Referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko pre Bratislavu I, v oboch prípadoch „za účelom uľahčenia priebehu prípadného výkonu rozhodnutia“.

41. Odklad výkonu rozhodnutia a nariadenie neodkladných opatrení okresný súd v napadnutom uznesení odôvodnil najmä takto:

«... 3. ÚPSVaR Bratislava dňa 12. 10. 2018 doručil tunajšiemu súdu správu zo šetrenia. V rámci šetrenia bytových pomerov na strane matky úrad zistil, že matka aktuálne býva v Bratislave v byte, ktorý má prenajatý na dobu neurčitú, byt je kompletne zariadený a udržiavaný, teda maloletá tam má vytvorené veľmi dobré podmienky na pobyt a zabezpečovanie osobnej starostlivosti zo strany matky. Maloletá však v byte ešte nikdy nebola, nakoľko to matke otec maloletej ešte neumožnil. Maloletá [REDACTED] sa aj naďalej nachádza v osobnej starostlivosti otca, s ktorým striedavo býva u jeho rodičov v [REDACTED], kde je prihlásená k trvalému pobytu a kde navštevuje aj základnú školu. V [REDACTED] býva maloletá s otcom v rodinnom dome patriacom rodičom [REDACTED], kde majú vyčlenené samostatné poschodie, maloletá má samostatnú izbu, teda má vytvorené veľmi dobré podmienky na pobyt a zabezpečovanie osobnej starostlivosti zo strany otca. Matka sa s maloletou stretáva cca dva-tri dni v týždni za prítomnosti otca, resp. jedného z jeho rodičov a je pravidelne informovaná o zdravotnom stave maloletej. K vypočutiu maloletej na neutrálnej pôde ÚPSVaR-u nedošlo, čo otec argumentoval nevôľou maloletej dostaviť sa na dané miesto. ÚPSVaR vykonal iba jeden krátky neformálny rozhovor s maloletou počas šetrenia pomerov v domácnosti otca maloletej. Maloletá [REDACTED] uviedla, že chodí do 5. triedy, navštevuje krúžky angličtiny, tanec a klavír. Často sa stretáva so sesternicou, má rada záhradu a rybičky v jazierku. Počas návštevy komunikovala bezprostredne, primerane jej veku, nejavila žiadne známky strachu z prítomnosti tretích osôb, no na otázku, či by sa prišla porozprávať na pôdu ÚPSVaR-u vrhla spýtavý pohľad na otca a odpovedala nejasne odpoveďou, že nevie. Otec maloletej uviedol, že sa neriadi právoplatným a vykonateľným rozhodnutím súdu, keďže v prvom rade rešpektuje želanie svojej dcéry. ÚPSVaR sa zúčastnil aj stretnutia matky s maloletou v Kidshause v Bratislave, o čom rodičia neboli vopred informovaní. Počas celého stretnutia sa rodičia správali bezprostredne, nekonfliktne, s maloletou obaja komunikovali a slušne komunikovali aj medzi sebou. Nezainteresovanému vo veci by sa situácia javila ako stretnutie fungujúcej rodiny s dieťaťom. S oboma rodičmi maloletej boli na pôde ÚPSVaR-u opakovane vykonané pohovory a stretnutia s cieľom dospieť k rodičovskej dohode, žiaľ bezvýsledne. Rodičom bola sprostredkovaná mediácia, ktorá však bola

predčasne ukončená, keďže matka nesúhlasila so spoluprácou s uvedeným mediátorom. Rodičia sa od februára 2018 stretávajú aj na pôde Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, kde sa učia vzájomnej komunikácii za účasti psychológov.

4. Dňa 23. 10. 2018 doručila tunajšiemu súdu právna zástupkyňa matky uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 19. 09. 2018, II. ÚS 445/2018-40, ktorým Ústavný súd sťažnosť [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ] vo veci namietaného porušenia Ústavy SR, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Dohovoru o právach dieťaťa postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod spis. zn. 20 CoP/46/2017 a jeho uznesením z 18. 09. 2017 odmietol. Právna zástupkyňa matky poukazovala na to, že Ústavný súd už vyriekol svoj právny názor na vec a považuje rozhodnutie o nariadení návratu maloletej do krajiny jej obvyklého pobytu za plne konformné s právami maloletej, ide o rozhodnutie, ktoré sleduje najlepší záujem maloletej a sú v ňom správne aplikované jednotlivé ustanovenia Ústavy SR, ako aj Haagskeho dohovoru. Preto je zrejmé, že súdne rozhodnutia vydané vo veci návratu maloletej sú konečné a nebudú zmenené ani Ústavným súdom SR.

5. Povinný sa dňa 01. 11. 2018 prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadril k návrhu oprávnenej na výkon súdneho rozhodnutia zo dňa 21. 09. 2018. Povinný uviedol, že predmetný návrh je koncipovaný na základe nepravdivých skutkových okolností a zavádzajúcich tvrdení, preto s ním nesúhlasí a v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa žiada o odklad výkonu súdneho rozhodnutia. Povinný ďalej uviedol, že vynakladá značné úsilie, aby zabezpečil styk oprávnenej s dcérou. Navštevy oprávnenej sa otcovi javia ako účelové, keďže matka si všetky stretnutia nahráva, podsúva dcére sugestívne otázky na to, či sa chce vrátiť do Ekvádoru, čím len vyhotovuje dôkazný materiál pre svoju právnu zástupkyňu. Oprávnená sa aktuálne stretáva s dcérou každý víkend, zúčastnila sa aj jej narodeninovej oslavy v Kidshause, povinný maloletú v ničom neobmedzuje a neurčuje jej s kým a kedy sa môže stretávať. Maloletá riadne navštevuje školu a má tu vybudované silné sociálne väzby. Oprávnená maloletej pri osobnom kontakte neustále opakuje, že ju odvedie do Ekvádora, čo maloletá vehementne odmieta, má strach a pocity separačnej úzkosti, keďže sa bojí, že matka ju proti jej vôli opäť vezme do Ekvádoru, čo sa odráža na negatívnom postoji maloletej k matke. Povinný aj v súčasnosti oslovuje oprávnenú, aby sa dohodli spoločne tak, aby boli rodičovské práva vyvážené a aby bol zohľadnený

názor maloletej, lebo len rodičovská dohoda a rešpektovanie, názoru maloletej zaručí celej rodine pokojný rodinný život. Maloletá už v čase začatia návratového konania disponovala takou vôľovou a rozumovou vyspelosťou, ktorá jej umožňovala racionálne sa vyjadriť k prebiehajúcemu súdnemu konaniu a zastať jednoznačný názor vo veci samej. Maloletá sa opakovane vyjadrila v tom zmysle, že chce zostať žiť na Slovensku, lebo ho považuje za svoj domov, má tu vybudované silné rodinné a sociálne väzby a za svojho primárneho rodiča považuje otca. Z viacerých nezávislých psychologických posudkov adresovaných tunajšiemu súdu vyplynulo, že maloletá má panický strach, že ju oprávnená odvečie do cudziny proti jej vôli, ako to už raz urobila, a maloletá tak príde o otca, aj o doteraz vybudované vzťahy. V prípade realizácie výkonu rozhodnutia by maloletá mohla utrpieť značnú duševnú ujmu, kedy by bola uvrhnutá do neznesiteľnej situácie bez otca na území štátu, kam nechce ísť, bez priateľov a rodinných príslušníkov.

... 17. Súd po preskúmaní spisového materiálu, návrhu matky na výkon rozhodnutia, spočívajúceho v nariadení návratu maloletej ██████ na územie Ekvádorskej republiky, citovanej medzinárodno-právnej úpravy a právnej úpravy Slovenskej republiky zistil nasledovné. Zákonodarca v ustanovení § 389 CMP predkladá fakultatívnu možnosť odkladu výkonu rozhodnutia z taxatívne vymenovaných dôvodov (vážne ohrozenie života, zdravia alebo priaznivého vývoja maloletého). V danom prípade súd v priebehu výkonu rozhodnutia zistil, že maloletá má na území Slovenskej republiky vytvorené sociálne väzby (rodinných príslušníkov, kamarátov, známych), zabezpečenú zdravotnú starostlivosť a územie Slovenskej republiky vníma ako svoj domov. Odlúčenie od otca maloletá ██████ v súčasnosti vníma ťaživo, pri myšlienke trvalého odchodu do Ekvádorskej republiky sa u nej prejavujú pocity úzkosti, prejavujúce sa v silnej naviazanosti na otca, z viacerých správ zo šetrenia ÚPSVaR vyplýva, že maloletá chce zostať žiť na Slovensku a odchod do Ekvádoru je pre ňu nemysliteľný. Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že nariadenie výkonu rozhodnutia jeho uskutočnením nie je v súčasnosti v súlade s najlepším záujmom maloletej. Súd dáva do pozornosti, že v súlade s čl. 3 bodu 1 Dohovoru o právach dieťaťa, musí byť záujem dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch, týkajúcich sa detí, či už vykonávanými verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi. Ak by realizácia výkonu rozhodnutia bola v príkrom rozpore s najlepším záujmom

dieťaťa, môže tento záujem prevážiť nad záujmom oprávneného rodiča, tak ako to bolo skonštatované v rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a slobody vo veci *Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku* zo dňa 06. 07. 2010. (Cit.): „Dohovor a Haagsky dohovor musia byť interpretované v súlade a bez vzájomného konfliktu, pričom rozhodujúci je najlepší záujem dieťaťa. Vnútroštátne súdy sú povinné náležite preskúmať celú rodinnú situáciu vrátane tvrdení o vážnej ujme, ktorá by dieťaťu v prípade návratu mala hroziť, a toto preskúmanie musia vnútroštátne súdy aj náležite odôvodniť vo svojich rozhodnutiach. Riziko vzniku vážnej psychickej traumy je priamo spojené s najlepším záujmom dieťaťa, a preto toto tvrdenie musí byť preskúmané vo svetle čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru.“ (viac nález Ústavného súdu SR z 23. mája 2014, sp. zn. IV. ÚS 100/2014-94). Súd poukazuje najmä na to, že súd, ale i iné orgány zúčastnené na realizácii výkonu rozhodnutia majú mať na zreteli najlepší záujem dieťaťa. Súd má za to, že maloletá za terajšej situácie nie je pripravená na nariadenie výkonu rozhodnutia jeho uskutočnením, t. j. odobratím za asistencie policajnej zložky, orgánu sociálno-právnej ochrany detí a súdnej zložky. Výkon rozhodnutia by neprebehol bez vážnych následkov pre ďalší vývoj maloletej. V tejto súvislosti je rovnako potrebné zdôrazniť, že v záujme udržania zdravého vzťahu maloletej ■■■■■ s jej matkou, nie je pre maloletú za jej súčasnej nepriaznivej psychickej situácie, vhodné voliť násilnú formu uskutočnenia výkonu - odobratie, nakoľko uvedené by mohlo mať za následok odcudzenie maloletej od jej otca, resp. vytvorenie syndrómu zavrhnutého rodiča, ktorého dôsledky by bolo ťažké odstraňovať. Maloletá sa v súčasnosti na odchod do Ekvádorskej republiky neteší, práve naopak, predstava odchodu v nej vzbudzuje pocity úzkosti a strachu. Súd musí v každom štádiu konania, t. j. aj v štádiu výkonu rozhodnutia prihliadať v prvom rade na najlepší záujem dieťaťa, predísť poškodeniu duševného zdravia, zvlášť, ak má v konaní preukázané, že psychické rozpoloženie maloletej môže byť predzvesťou zhoršovania, resp. upadania jej duševného zdravia.

18. Vzhľadom na uvedené a v súlade s najlepším záujmom maloletej, súd rozhodol o odklade výkonu rozhodnutia na obdobie 6 mesiacov, a zároveň počas celej doby odkladu rozhodol o nariadení neodkladných opatrení, a to vo forme mediácie v Centre pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, a vo forme psychologického poradenstva na Referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko pre Bratislavu I, za účelom uľahčenia priebehu prípadného výkonu rozhodnutia.

S poukazom na nariadenú mediáciu a psychologické poradenstvo, súd žiada Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže a príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately o vyhotovenie a zaslanie záverečných správ spolu so zaujatím stanoviska, či sa rodičom podarilo dospieť k spoločnej rodičovskej dohode.»

42. Ústavný súd v rámci prieskumu ústavnej akceptovateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu v prvom rade poukazuje na osobitý charakter konania o výkon rozhodnutia o návrate dieťaťa, ktoré bolo na územie Slovenskej republiky neoprávnene premiestnené alebo je na jej území neoprávnene zadržované, spočívajúci v špecifickej povahe tohto (vykonávaného) rozhodnutia, ktoré bolo vydané justičným orgánom Slovenskej republiky na základe prameňa medzinárodného práva súkromného, konkrétne Haagskeho dohovoru (v prípade, že krajinou obvyklého pobytu dieťaťa je nečlenský štát Európskej únie, pozn., II. ÚS 566/2016). Účelom konania o výkon rozhodnutia v tzv. návratových veciach je potom okamžitý návrat uneseného dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, a tým obnovenie stavu pred porušením, resp. vrátenie dieťaťa do pôsobnosti jeho zákonného sudcu, aby ten mohol rozhodnúť o opatrovníckom práve (napr. II. ÚS 674/2016). Primárnou úlohou všeobecného súdu v takom konaní teda už nie je opätovné posúdenie dôvodnosti a vhodnosti návratu dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, keďže táto už bola (obligatórne) zvážená v tzv. základnom konaní, v ktorom bolo rozhodnuté o nariadení návratu dieťaťa (m. m. IV. ÚS 155/2018).

43. Požiadavka zohľadnenia najlepšieho záujmu dieťaťa v konaní o výkon rozhodnutia, ktorým bol nariadený jeho návrat do krajiny obvyklého pobytu, sa môže premietnuť do odkladu výkonu rozhodnutia, avšak len za celkom mimoriadnych okolností a výnimočne, pretože sa tým v podstate marí primárny účel sledovaný Haagskym dohovorom (IV. ÚS 155/2018). Rozhodnutie o odklade výkonu rozhodnutia preto musí byť odôvodnené spôsobom nevzbudzujúcim najmenšie pochybnosti o splnení všetkých podmienok uplatnenia tohto inštitútu ustanovených v § 389 Civilného mimosporového poriadku.

44. V kontexte opísaných východísk, po preskúmaní posudzovanej veci a zohľadňujúc všetky jej okolnosti ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nemožno považovať z ústavného hľadiska za udržateľné, pretože nespĺňa požiadavky kladené na riadne (náležite) odôvodnené súdne rozhodnutie, zodpovedajúce v konaní zistenému skutkovému stavu a vychádzajúce z ústavne konformného výkladu a aplikácie uplatnených právnych noriem. Uvedený záver vyplynul predovšetkým z konfrontácie obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 9 Em 7/2018 s odôvodnením jeho napadnutého uznesenia.

45. Skutočnosti, ktorými okresný súd vo veci sťažovateľiek odôvodnil odklad výkonu rozhodnutia, totiž podľa názoru ústavného súdu nezodpovedajú v konaní preukázanému skutkovému stavu. Okresný súd sa v napadnutom uznesení pri svojom závere, že výkon rozhodnutia by nebol v najlepšom záujme maloletej, odvoláva na „*viacero správ zo šetrenia ÚPSVaR*“, avšak neuvádza, aké konkrétne správy to sú a aké závery z nich vyplývajú. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava (ďalej len „úrad práce“), doručenej okresnému súdu 12. októbra 2018, zistenia (výlučne) z ktorej okresný súd v napadnutom uznesení (bod 3) opísal, pritom nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by mohli viesť k súdom prvej inštancie konštatovaným záverom o odmietaní návratu do krajiny obvyklého pobytu zo strany maloletej, resp. o ohrození jej psychického vývoja prípadným výkonom rozhodnutia. Naopak, úrad práce v tejto správe (okrem iného) uvádza, že „*k predmetnej rodinnej situácii sa nevieme teda z hľadiska maloletej kompetentne vyjadriť, nakoľko, ako je aj vyššie uvedené, nemal náš úrad možnosť sa s mal. [REDAKČIA] rozprávať samostatne*“ (z dôvodu na strane povinného, pozn.), a že pri jedinom krátkom neformálnom rozhovore s maloletou v domácnosti povinného maloletá nejavila žiadne známky strachu z prítomnosti tretích osôb, komunikovala bezprostredne, primerane jej veku a na otázku, či by prišla „*sa porozprávať*“ na úrad práce, „*pozrela na otca, ktorý sedel vedľa a pokrčila ramenami a povedala neviem*“.

46. Z vyžiadaného spisu okresného súdu je pritom zrejmé, že súd prvej inštancie svoje závery oprel v rozhodujúcej miere o tvrdenia povinného (otca maloletej) obsiahnuté v jeho vyjadrení k návrhu sťažovateľky [REDAKČIA] na výkon rozhodnutia, a to bez toho,

aby ním uvádzané skutočnosti boli podporené ďalším vykonaným dokazovaním. Povinný k svojmu vyjadreniu adresovanému okresnému súdu síce pripojil pomerne rozsiahlu dokumentáciu, ktorá však, najmä pokiaľ ide o správy úradu práce, pochádzala z obdobia pred právoplatným nariadením návratu maloletej do krajiny jej obvyklého pobytu, a teda vo vzťahu ku konaniu o výkon rozhodnutia už *prima facie* nemohla mať význam, keďže nebola spôsobilá preukázať podstatnú zmenu pomerov po nariadení návratu, (jedine) ktorá by teoreticky mohla viesť k záveru o vážnom ohrození maloletej výkonom rozhodnutia. Okresný súd sa pritom v napadnutom uznesení na povinným predloženú dokumentáciu ani výslovne neodvolal, ale len všeobecne uviedol, že vychádzal z „*viacerých správ zo šetrenia ÚPSVaR*“. Z uvedeného podľa ústavného súdu vyplýva, že rozhodnutie okresného súdu o odklade výkonu rozhodnutia bolo založené na nekritickom (jednostrannom) osvojení si tvrdení povinného a na ich vydávaní za preukázaný skutkový stav, čo indikuje arbitrárnosť napadnutého uznesenia.

47. Napadnuté uznesenie okresného súdu je podľa názoru ústavného súdu aj v rozpore s podstatou a účelom aplikovanej právnej normy, zakotvujúcej inštitút odkladu výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých. Z (okresným súdom aplikovaného) § 389 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku jednoznačne vyplýva, že označené zákonné ustanovenie slúži na ochranu života, zdravia a priaznivého vývoja maloletého v prípade, že je výkonom rozhodnutia vážne ohrozený. Okresný súd v danom prípade na čas odkladu výkonu rozhodnutia napadnutým uznesením zároveň nariadil dve neodkladné opatrenia, ktorými uložil (obom) rodičom maloletej povinnosť podrobiť sa mediácii a psychologickému poradenstvu „*za účelom uľahčenia priebehu prípadného výkonu rozhodnutia*“. Z uvedeného možno vyvodiť, že okresný súd za (skutočnú) prekážku výkonu rozhodnutia považoval negatívny vzájomný vzťah rodičov maloletej a nie vážne ohrozenie jej života, zdravia alebo psychického vývoja, čo je však v rozpore s účelom inštitútu odkladu výkonu rozhodnutia v tzv. návratových veciach (m. m. IV. ÚS 155/2018). Takýto záver podporuje aj skutočnosť, že okresný súd nariadenie neodkladných opatrení odôvodnil aj aplikáciou § 3 ods. 3 vyhlášky č. 207/2016 Z. z., z ktorého však vyplýva, že poradenstvo nariadené neodkladným opatrením má viesť k splneniu merita (vykonávaného) rozhodnutia zo strany povinného, a nie k snahe o vytváranie vhodných podmienok na „*prípadný výkon*

rozhodnutia“ na základe vzájomnej súčinnosti oprávneného a povinného (prostredníctvom poradenstva).

48. Skutočnosti uvedené v predchádzajúcom bode nasvedčujú aj neefektívnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní. To totiž začalo na návrh matky maloletej (práve) z dôvodu, že otec maloletej nerešpektoval právoplatné a vykonateľné rozhodnutie, ktorým bol nariadený návrat maloletej do krajiny jej obvyklého pobytu a ktorým mu bola uložená povinnosť navrátiť maloletú na územie Ekvádorskej republiky do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia (ústavná konformita označeného rozhodnutia bola na podklade ústavnej sťažnosti otca maloletej potvrdená aj rozhodnutím ústavného súdu, pozn.). Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu pritom možno vyvodiť, že v konaní o výkon rozhodnutia, ktorým bol nariadený návrat maloletého do krajiny jeho obvyklého pobytu, zohráva dôležitú úlohu samotné plynutie času v tom zmysle, že čím dlhší čas od neoprávneného premiestnenia alebo zadržania maloletého uplynul, tým zložitejší je výkon meritórneho (návratového) rozhodnutia (m. m. II. ÚS 674/2016). Za danej situácie sa tak (deklarovaná) snaha okresného súdu o „*uľahčenie prípadného výkonu rozhodnutia*“ zlepšením vzájomných vzťahov rodičov maloletej javí ako nelogická a v konečnom dôsledku vedúca k opačnému efektu, než je ten, ktorý súd prvej inštancie vydaním napadnutého uznesenia o odklade výkonu rozhodnutia (proklamovane) sledoval (tzn. že vydaním napadnutého uznesenia z podstaty veci došlo k sťaženiu výkonu rozhodnutia, nie k jeho uľahčeniu, pozn.).

49. Ústavný súd, sumarizujúc už vyslovené závery na tomto mieste, zhrňujúco uvádza, že úlohou okresného súdu v napadnutom konaní bolo v čo najkratšom čase a čo najšetrnejším spôsobom vykonať rozhodnutie, ktorým bol (právoplatne) nariadený návrat maloletej do krajiny jej obvyklého pobytu, pričom okresný súd namiesto toho napadnutým uznesením vydaným bez náležitého zistenia skutkového stavu, dôvodiac len tvrdeniami povinného (otca maloletej), výkon rozhodnutia ešte viac oddialil, čím ho do budúca, v rozpore s vlastným deklarovaným zámerom, podstatne sťažil.

50. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie okresného súdu, ako aj postup predchádzajúci jeho vydaniu vykazujú z ústavného hľadiska neakceptovateľné znaky svojvôle a arbitrárnosti, svojou intenzitou znamenajúce porušenie základného práva sťažovateľiek ako účastníčok napadnutého konania (§ 372 CMP) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

IV.2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 19 ods. 2 a ich práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal

51. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti namietajú, že napadnutým uznesením okresného súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, došlo aj k porušeniu ich práva na súkromný a rodinný život garantovaného prostredníctvom čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru.

52. Ústava pojem „súkromný a rodinný život“ bližšie nedefinuje. Pretože základné práva a slobody podľa ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98), ústavný súd pri vymedzení obsahu uvedených pojmov prihliadal aj na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) týkajúcu sa predovšetkým čl. 8 dohovoru, ktorého porušenie postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením sťažovateľky taktiež namietajú.

53. Právo na rešpektovanie rodinného života sa aplikuje na rodinné vzťahy a predpokladá existenciu rodiny (Marckx proti Belgicku, rozsudok z 13. 6. 1979, č. 6833/74, § 31). Rodinou je v prvom rade vzťah medzi manželmi a medzi rodičmi a nepľnoletými deťmi. Spolužitie rodičov a detí je základným prvkom rodinného života (Bronda proti Taliansku, rozsudok z 9. 6. 1998, č. 22430/93, § 51).

54. Ochrana „rodinného života“ sa týka súkromia jednotlivca v jeho rodinných vzťahoch voči iným fyzickým osobám, čo v sebe zahŕňa vzťahy sociálne, kultúrne, ale aj morálne či materiálne (I. ÚS 13/00).

55. Ústava v čl. 19 ods. 2 nezaručuje ochranu súkromného a rodinného života pred akýmkoľvek zasahovaním. Zaručuje ochranu len pred takým zasahovaním, ktoré je neoprávnené. V súlade s účelom práva na súkromie môžu orgány verejnej moci, fyzické aj právnické osoby zasahovať do súkromného a rodinného života iných vtedy, ak ich zasahovanie možno hodnotiť ako oprávnené. Podmienkou ústavnosti takéhoto obmedzenia práva na súkromie a rodinný život je jeho určenie v súlade so všetkými normami ústavy, ktoré sú právne významné pri uplatňovaní práva na súkromie (II. ÚS 7/1999). Takouto ústavnou normou je aj čl. 13 ods. 4 ústavy, podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ (I. ÚS 13/00).

56. Vychádzajúc zo skutočností uvedených v časti IV.1 tohto nálezu, odôvodňujúcich záver o arbitrárnosti napadnutého uznesenia okresného súdu a jeho postupu v napadnutom konaní, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na mieru ústavnej neakceptovateľnosti označeného rozhodnutia došlo v priamej príčinnej súvislosti s porušením základného práva sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj k neoprávnenému zásahu do ich základného práva na ochranu rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, resp. do ich práva na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru. V dôsledku napadnutého uznesenia okresného súdu totiž došlo k podstatnému zhoršeniu postavenia sťažovateľky [REDAKOVANÉ] ako rodiča a tiež postavenia maloletej sťažovateľky ako dieťaťa svojich rodičov, keďže napriek existencii právoplatného súdneho rozhodnutia o nariadení návratu maloletej do jurisdikcie súdnych orgánov krajiny jej obvyklého pobytu bola neodôvodnene znemožnená včasná a účinná úprava rodičovských práv a povinností týkajúcich sa maloletej sťažovateľky. Ústavný súd preto vyslovil, že napadnutým uznesením okresného súdu (a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu) boli porušené aj práva sťažovateľiek

garantované v čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

IV.3 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 41 ods. 4 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal

57. V súvislosti so sťažovateľkami namietaným porušením ich základného práva podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, garantujúceho právo rodiča na starostlivosť a výchovu detí, ako aj právo dieťaťa na rodičovskú výchovu a starostlivosť, ústavný súd (opätovne) poukazuje na to, že účelom Haagskeho dohovoru (vytvárajúceho základný právny rámec posudzovanej veci) je okamžitý návrat uneseného dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, a tým obnovenie stavu pred porušením, resp. vrátenie dieťaťa do pôsobnosti jeho zákonného sudcu, aby ten mohol rozhodnúť o opatrovníckom práve. Pojem „opatrovnícke právo“ v Haagskom dohovore pritom zodpovedá v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky pojmu „rodičovské práva a povinnosti“.

58. V zmysle čl. 19 Haagskeho dohovoru rozhodnutie o návrate dieťaťa nemožno považovať za rozhodnutie o určení opatrovníckeho práva. V okolnostiach posudzovanej veci je nesporné, že napadnutým uznesením okresného súdu sa nerozhodovalo priamo o opatrovníckom práve sťažovateľky [REDAKOVANÉ] k maloletej sťažovateľke, resp. o rodičovských právach či povinnostiach k maloletej (starostlivosť o maloletú, úprava styku). Na druhej strane však niet pochyb o tom, že neoprávneným premiestnením maloletej sťažovateľky došlo k porušeniu jej práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť zo strany matky a tiež k porušeniu rodičovských práv sťažovateľky [REDAKOVANÉ] ako jej matky (tak, ako to možno vyvodiť z právoplatného uznesenia súdu, ktoré je podkladom na výkon rozhodnutia, pozn.). Keďže v dôsledku svojvoľného postupu a rozhodnutia okresného súdu (dosiaľ) nedošlo k efektívnemu naplneniu účelu Haagskeho dohovoru výkonom rozhodnutia o nariadení návratu maloletej, a tým k vytvoreniu možnosti ďalšej úpravy vzájomných práv a povinností sťažovateľiek spojených s ich postavením rodiča a dieťaťa, ústavný súd rozhodol, že v príčinnej súvislosti s porušením práv sťažovateľiek garantovaných v čl. 46

ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 41 ods. 4 ústavy (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

IV.4 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v jeho napadnutom konaní

59. Sťažovateľky v posudzovanej veci tiež namietajú, že postupom okresného súdu v jeho napadnutom konaní došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

60. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

61. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

62. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

63. Táto povinnosť súdu a sudcu s účinnosťou od 1. júla 2016 aj vo vzťahu k výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých vyplýva z Civilného mimosporového poriadku, najmä z jeho čl. 5 ods. 2 a čl. 12. Podľa čl. 5 ods. 2 CMP súd postupuje z úradnej povinnosti na základe zákona na účely prejednávania a rozhodnutia veci tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Podľa čl. 12 CMP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

64. Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 9 Em 7/2018 ústavný súd zistil nasledujúci priebeh napadnutého konania:

- 21. septembra 2018 sťažovateľka [REDAKOVANÉ] (v rámci chronológie ďalej aj „oprávnená“) podala okresnému súdu návrh na výkon rozhodnutia,

- 1. októbra 2018 právna zástupkyňa oprávnenej oznámila súdu, že povinný zmaril dve plánované stretnutia na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, ktorých účelom malo byť vypočutie maloletej,

- 1. októbra 2018 okresný súd ustanovil maloletej úrad práce ako kolízneho opatrovníka a vyzval povinného, aby sa vyjadril k návrhu oprávnenej na výkon rozhodnutia,

- 5. októbra 2018 okresný súd žiadal o súčinnosť úrad práce,

- 12. októbra 2018 úrad práce reagoval na žiadosť súdu a oznámil výsledky šetrenia bytových pomerov oprávnenej a povinného,

- 23. októbra 2018 právna zástupkyňa oprávnenej urgovala rozhodnutie vo veci a poukázala na odmietnutie ústavnej sťažnosti povinného smerujúcej proti vykonávanému rozhodnutiu,

- 1. novembra 2018 povinný doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie k veci a požiadal o odklad výkonu rozhodnutia,

- 6. novembra 2018 okresný súd požiadal úrad práce o súčinnosť,

- 8. novembra 2018 povinný doplnil svoje vyjadrenie k veci a návrh na odklad výkonu rozhodnutia,

- 27. novembra 2018 okresný súd napadnutým uznesením odložil výkon rozhodnutia,

- 17. decembra 2018 oprávnená podala odvolanie proti uzneseniu o odklade výkonu rozhodnutia,

- 27. decembra 2018 okresný súd zaslal odvolanie na vyjadrenie povinnému, úradu práce a Centru pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže,
- 28. januára 2019 povinný doručil súdu vyjadrenie k odvolaniu,
- 31. januára 2019 okresný súd predložil spis krajskému súdu,
- 20. februára 2019 krajský súd vrátil spis okresnému súdu po rozhodnutí o odvolaní z 5. februára 2019,
- 22. februára 2019 verejná ochrankyňa práv doručila okresnému súdu svoje vyjadrenie k veci, v rámci ktorého žiadala súd o včasnú intervenciu,
- 26. júla 2019 oprávnená doručila okresnému súdu elektronický návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý bol okresným súdom nesprávne zaevidovaný
- 12. augusta 2019 povinný doručil okresnému súdu vyjadrenie k návrhu oprávnenej na nariadenie neodkladného opatrenia,
- 20. augusta 2019 okresný súd žiadal povinného o vyjadrenie, či jeho ostatné podanie môže považovať za návrh na (ďalší) odklad výkonu rozhodnutia,
- 23. augusta 2019 povinný okresnému súdu oznámil, že jeho podanie možno považovať za návrh na doklad výkonu rozhodnutia,
- 19. septembra 2019 povinný podal návrh na zastavenie výkonu rozhodnutia, ktorý odôvodnil (v podstate) tým, že došlo k zmene pomerov a za krajinu obvyklého pobytu maloletej už možno považovať Slovenskú republiku,
- 23. októbra 2019 oprávnená doručila okresnému súdu vyjadrenie k návrhu povinného na zastavenie konania a na odklad výkonu rozhodnutia,
- 13. januára 2020 zákonná sudkyňa určila termín pojednávania vo veci na 6. február 2020,
- 6. februára 2020 pojednávanie bolo odročené na 26. marec 2020 z dôvodu potreby ustanovenia tlmočníka oprávnenej,
- 7. februára 2020 povinný doručil súdu podanie, v ktorom navrhol zamietnutie návrhu na výkon rozhodnutia,
- 13. marca 2020 zákonná sudkyňa udelila kancelárii pokyn na zrušenie všetkých termínov pojednávania do 31. marca 2020 s tým, že nový termín bude účastníkom oznámený.

65. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka (strany) súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj zodpovedajúcu časť ústavných sťažností sťažovateľiek.

66. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, pričom napriek špecifickej povahe takéhoto konania vyžadujúcej citlivý prístup orgánov verejnej moci ho v zásade nemožno považovať za zložitú vec. Zložitosť veci preto ústavný súd nepovažuje za skutočnosť, ktorá by podstatnou mierou prispela k celkovej dĺžke napadnutého konania okresného súdu.

66.1 Ústavný súd pri posudzovaní označeného kritéria prihliadol aj na význam predmetu konania pre sťažovateľky, ktorým je výkon právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ktorým bol nariadený návrat maloletej sťažovateľky do krajiny jej obvyklého pobytu. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že napadnuté konanie okresného súdu má vzhľadom na svoju povahu pre sťažovateľky mimoriadny význam, keďže jeho výsledok má podstatný vplyv na možnosť riadneho výkonu ich vzájomných (rodičovských a detských) práv a povinností.

67. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu nevyplýva, že by celková dĺžka napadnutého konania bola podstatným spôsobom negatívne ovplyvnená správaním sťažovateľky [REDACTED] ako oprávnenej alebo správaním otca maloletej ako povinného. Vyrovnanie sa s prípadnou (primeranou) procesnou aktivitou účastníkov konania je pritom predovšetkým

zodpovednosťou vo veci konajúceho všeobecného súdu, ktorého úlohou je postupovať tak, aby z povahy predmetu konkrétneho konania vyplývajúca požiadavka na urýchlené rozhodnutie veci bola naplnená. Správanie účastníkov napadnutého konania teda ústavný súd nepovažoval za faktor s relevantným vplyvom na jeho dĺžku.

68. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

69. V okolnostiach posudzovaného prípadu zohráva dôležitú úlohu aj fakt, že v zmysle čl. 11 Haagskeho dohovoru je rozhodnutie v súdnom konaní o nariadenie návratu dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu nevyhnutné vydať bezodkladne, najneskôr do šiestich týždňov odo dňa začatia konania. Ak teda návratové konanie, v ktorom je potrebné preskúmať všetky okolnosti relevantné pre posúdenie dôvodnosti prípadného nenávratenia dieťaťa, v zásade nemá presiahnuť obdobie 6 týždňov, o to rýchlejšie je potrebné zabezpečiť samotný výkon tohto rozhodnutia faktickým prevzatím a odovzdaním dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu.

70. Vychádzajúc z už opísaného priebehu napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa v napadnutom konaní už zdôraznenou požiadavkou na urýchlené konanie v posudzovanej veci dôsledne neriadil, pričom jeho postup v tomto konaní možno považovať za zdĺhavý a neefektívny, a teda nesmerujúci sústredene k urýchlenému odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania. Za súčasť neefektívneho postupu okresného súdu pritom ústavný súd považuje aj samotné vydanie (napadnutého) uznesenia o odklade výkonu rozhodnutia, vo vzťahu ku ktorému ústavný súd dospel k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (pozri časť IV.1 tohto nálezu). K predĺženiu napadnutého konania sčasti prispelo aj nesprávne poučenie okresného súdu o možnosti podania odvolania proti jeho napadnutému uzneseniu, hoci odvolanie v danom prípade

prípustné nebolo, v dôsledku čoho konanie v posudzovanej veci určitú dobu (neefektívne) prebiehalo na krajskom súde. Postup okresného súdu v napadnutom konaní je tiež poznačený aj obdobím jeho dlhodobej nečinnosti, keď (v podstate) od vydania napadnutého uznesenia o odklade výkonu rozhodnutia, resp. od uplynutia jeho účinkov nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania. Pri zohľadnení arbitrárnosti, resp. ústavnej neakceptovateľnosti napadnutého uznesenia o odklade výkonu rozhodnutia, navyše možno konštatovať, že okresný súd v napadnutom konaní od jeho začiatku efektívne nepokročil smerom k naplneniu jeho účelu, ale naopak, prispel k sťaženiu jeho dosiahnutia.

71. Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že k celkovej dĺžke napadnutého konania (dosiaľ presahujúcej jeden a pol roka, pozn.), ktorá nie je primeraná jeho povahe, rozhodujúcou mierou prispel neefektívny, nekoncentrovaný a dlhodobou nečinnosťou poznačený postup okresného súdu, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto vyslovil porušenie aj označených práv sťažovateľiek postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em 7/2018 (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

72. Keďže napadnuté konanie okresného súdu nebolo ešte v čase meritórneho rozhodovania ústavného súdu o sťažnostiach sťažovateľiek právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu konať vo veci sťažovateľiek bez zbytočných prietáhov (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.5 K namietanému porušeniu práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ] podľa čl. 5 protokolu č. 7 k dohovoru v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal

73. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] v ústavnej sťažnosti, na základe argumentácie opísanej v bode 6.4 tohto nálezu, namieta aj porušenie svojho práva na rovnosť medzi manželmi (resp. bývalými manželmi) vo vzťahu k ich dieťaťu (maloletej sťažovateľke) podľa čl. 5 protokolu č. 7 k dohovoru, a to v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy, garantujúcim (aj) rovnosť ľudí v právach.

74. Vychádzajúc zo záveru o arbitrárnosti napadnutého uznesenia okresného súdu, ako aj postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, ústavný súd konštatuje, že v príčinnej súvislosti s porušením základného práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie, došlo aj k porušeniu jej práva na rovnosť medzi manželmi vo vzťahu k maloletej sťažovateľke, keďže okresný súd, napriek existencii právoplatného rozhodnutia súdu, priznávajúceho matke maloletej právo prevziať maloletú s cieľom jej navrátenia do krajiny jej obvyklého pobytu, t. j.. na územie Ekvádorskej republiky, svojím ústavne neakceptovateľným postupom a rozhodnutím v konečnom dôsledku (na úkor sťažovateľky [REDAKOVANÉ]) zvýhodnil otca maloletej, ktorý ju do svojej faktickej osobnej starostlivosti získal neoprávneným premiestnením a zadržiavaním na území Slovenskej republiky.

75. Vo vzťahu k sťažovateľkou [REDAKOVANÉ] označenému čl. 12 ods. 1 ústavy ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou uvádza, že tento článok ústavy neobsahuje garanciu základných práv alebo slobôd, pretože je súčasťou všeobecných ustanovení zakotvených v prvom oddiele druhej hlavy ústavy pojednávajúcej o základných právach a slobodách, avšak jeho porušenie je možné vysloviť (výlučne) v spojení s konštatovaným porušením niektorého zo základných práv zakotvených v druhej hlave ústavy, prípadne práv zaručených kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. napr. II. ÚS 167/04, II. ÚS 775/2016).

76. Na základe uvedeného ústavný súd vyslovil, že napadnutým uznesením okresného súdu (a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu) bolo porušené aj právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na rovnosť medzi manželmi podľa čl. 5 protokolu č. 7 k dohovoru v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.6 K namietanému porušeniu práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ] podľa čl. 11 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a práva maloletej sťažovateľky podľa čl. 7, čl. 11 ods. 1, čl. 16 a čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal

77. V súvislosti so sťažovateľkami namietaným porušením ich práv podľa Dohovoru o právach dieťaťa ústavný súd najskôr poukazuje na to, že v jeho rozhodovacej praxi sa ustálil právny názor vychádzajúci z teórie medzinárodného práva, podľa ktorého označená medzinárodná zmluva obsahuje vo svojom texte dve skupiny právnych noriem. Prvú skupinu tvoria právne normy priamo vykonateľné a druhú skupinu tvoria právne normy, ktoré nie sú priamo aplikovateľné a majú charakter všeobecných zásad. Zjednodušene možno formulovať východisko, v zmysle ktorého právne normy obsiahnuté v medzinárodnej zmluve sú priamo vykonateľné, ak zaručujú práva a slobody priamo ich adresátom bez potreby ďalšej transpozície alebo inkorporácie do právneho poriadku zmluvného štátu ďalším normatívnym právnym aktom. Právne normy obsiahnuté v medzinárodnej zmluve, naopak, nie sú priamo vykonateľné vtedy, ak priamo alebo implicitne vyžadujú od zmluvného štátu prijatie ďalšej právnej úpravy na úrovni vnútroštátnej legislatívy (II. ÚS 325/2017).

78. Dohovor o právach dieťaťa neobsahuje explicitné ustanovenie, ktoré by dávalo odpoveď na otázku, ktoré články sú priamo vykonateľné a ktoré nie, a preto kritériom na ich odlíšenie je povaha, účel, rozsah konkrétneho článku, ako aj textácia článku, ktorá musí byť dostatočne jasná, aby príslušný orgán aplikácie práva bol schopný interpretovať a definovať jeho účinky, t. j. rozhodnúť o priamej vykonateľnosti alebo nevykonateľnosti konkrétneho článku. Dohovor o právach dieťaťa je však potrebné interpretovať vo vzájomnej súvislosti všetkých jeho článkov a vychádzať z účelu Dohovoru o právach

dieťaťa (snaha o uznanie, ochranu a posilnenie práv detí), a pokiaľ niektoré z článkov jednoznačne obsahujú priamo aplikovateľné subjektívne právo, je potrebné v záujme ochrany slobôd a práv dieťaťa poskytnúť konkrétnemu právu dieťaťa ochranu v príslušnom konaní, v ktorom sa jeho ochrany dotknutý subjekt domáha (m. m. II. ÚS 596/2014).

79. Na úrovni doktríny medzinárodného práva a tiež na úrovni Organizácie Spojených národov prevládol (dnes už konštantný) právny názor, že medzi články Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré upravujú všeobecné zásady a nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné ich inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívy a aplikačnej praxe, možno zaradiť najmä čl. 2, čl. 3, čl. 6 a čl. 12. Tento záver podporuje i samotný text predmetných článkov Dohovoru o právach dieťaťa („štáty sa zaväzujú“, „štáty zabezpečujú“, „dieťaťu sa poskytuje“). Naopak, k priamo vykonateľným právnym normám Dohovoru o právach dieťaťa možno zaradiť napr. čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2, čl. 13, čl. 16 a pod. (II. ÚS 325/2017).

80. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd nevyhovel ústavným sťažnostiam sťažovateľiek v častiach, v ktorých namietali porušenie čl. 11 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, a nevyhovel ani ústavnej sťažnosti maloletej sťažovateľky v časti, v ktorej namietala porušenie čl. 7 ods. 2 a čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa, keďže tieto referenčné právne normy neobsahujú priamo aplikovateľné subjektívne práva sťažovateľiek, ale sú všeobecnými proklamáciami (princípmi), ktoré je zmluvný štát povinný inkorporovať do svojho právneho poriadku a orgány aplikácie práva sú ich povinné zohľadňovať pri aplikácii príslušných vnútroštátnych normatívnych právnych aktov (bod 8 výroku tohto nálezu).

81. Naopak, ústavný súd v príčinnej súvislosti s porušením základného práva maloletej sťažovateľky na súdnu ochranu a porušením jej práva na spravodlivé súdne konanie vyslovil aj porušenie jej práva na starostlivosť zo strany matky podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj jej práva na ochranu pred (svojvoľným) zasahovaním do jej rodinného života podľa čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa, keďže (aj) do označených práv maloletej sťažovateľky bolo napadnutým uznesením okresného súdu (a postupom,

ktorý jeho vydaniu predchádzal) z dôvodov už uvedených (pozri časti IV.1 až IV.5 tohto nálezu) zasiahnuté z ústavného hľadiska neprípustným spôsobom (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.7 K namietanému porušeniu sťažovateľkami označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, ako aj postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal

82. Sťažovateľky v posudzovanej veci namietajú porušenie ich v ústavných sťažnostiach označených práv aj napadnutým uznesením krajského súdu (ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu), ktorým odvolací súd odvolanie sťažovateľky [REDACTED] proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odmietol podľa § 386 písm. c) Civilného sporového poriadku, teda z dôvodu, že odvolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné.

83. Výhrady sťažovateľiek, týkajúce sa napadnutého uznesenia krajského súdu (opísané v bode 6.6 tohto nálezu), pritom smerujú výlučne proti tej časti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bolo ako neprípustné odmietnuté odvolanie sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] proti (prvému) výroku napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým bol odložený výkon rozhodnutia. Krajský súd odmietnutie odvolania v zodpovedajúcej časti svojho napadnutého uznesenia odôvodnil najmä takto:

„Vo vzťahu k výroku I odvolaním dotknutého uznesenia je odvolací súd nútený konštatovať neprípustnosť odvolania, nakoľko CSP v ustanovení § 357 nepripúšťa odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o odklade výkonu rozhodnutia a taktiež nie je prípustnosť odvolania proti rozhodnutiu súdu o odklade výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých upravená ani v žiadnom z ustanovení CMP. V prípade rozhodnutia súdu o návrhu účastníka konania na odklad výkonu rozhodnutia, alebo rozhodnutia súdu o odklade výkonu rozhodnutia bez návrhu nejde o uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým sa rozhodlo vo veci samej a ani nejde o žiadny iný druh uznesenia, proti ktorému ustanovenie § 59 CMP pripúšťa odvolanie nad rámec uznesení taxatívne vymenovaných v ustanovení § 357 CSP. Prípustnosť odvolania nie je zakotvená ani v ustanovení § 389 CMP, upravujúcom inštitút odkladu výkonu rozhodnutia. Rovnako je v danom prípade

vylúčená aj aplikácia ustanovenia § 357 písm. j) CSP, nakoľko inštitút odkladu vykonateľnosti rozhodnutia je odlišný od inštitútu odkladu výkonu vykonateľného rozhodnutia, čo nepochybne vyplýva zo skutočnosti, že právny inštitút odkladu vykonateľnosti rozhodnutia je zákonom osobitne upravený a to napríklad pri mimoriadnych opravných prostriedkoch (§ 412 ods. 1 a § 444 ods. 1 CSP) alebo pri žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku (§ 40 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní).“

84. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu konštatuje, že označené rozhodnutie odvolacieho súdu [(ani) v sťažovateľkami namietanej časti] nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti, svojvôle alebo arbitrárnosti. Záver krajského súdu o neprípustnosti odvolania proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o odklade výkonu rozhodnutia je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľný a nemožno ho považovať za taký, ktorý by popieral podstatu a účel vo veci aplikovaných právnych noriem. Krajský súd pritom svoje rozhodnutie zároveň aj logickým a presvedčivým spôsobom odôvodnil, a preto ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať a nahrádzať právny názor krajského súdu svojím vlastným.

85. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľiek, že „*si dovoľujú upozorniť na potrebu prelomiť právny výklad všeobecných súdov*“, ktoré pri posudzovaní prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu o odklade výkonu rozhodnutia analogicky nepoužívajú § 357 ods. 1 písm. j) Civilného sporového poriadku, ktorý pripúšťa odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o odklade vykonateľnosti rozhodnutia, ústavný súd uvádza, že nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý pôsobí mimo tejto sústavy. Primárnou úlohou ústavného súdu v konaniach o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preto nie je usmerňovať vývoj judikatúry všeobecných súdov pri výklade a uplatňovaní jednotlivých zákonných ustanovení, ale dohliadať na zlučiteľnosť účinkov ich rozhodovacej činnosti so základnými právami a slobodami garantovanými ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. napr. I. ÚS 17/01, I. ÚS 165/02, IV. ÚS 267/05, IV. ÚS 2013/2012, IV. ÚS 270/2014, II. ÚS 353/2017).

86. Na základe uvedeného ústavný súd ústavným sťažnosťami sťažovateľiek v časti namietaného porušenia ich práv napadnutým uznesením krajského súdu, resp. postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, nevyhoviel (bod 8 výroku tohto nálezu).

V.

K zrušeniu napadnutého uznesenia okresného súdu

87. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

88. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

89. Vzhľadom na konštatovaný záver o porušení práv sťažovateľiek uvedených v bodoch 1 a 2 výroku tohto nálezu, ku ktorému došlo napadnutým uznesením okresného súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ústavný súd v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde označené rozhodnutie všeobecného súdu zrušil (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavný súd v tejto veci už nerozhodol o vrátení veci na ďalšie konanie [§ 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde], keďže napadnuté uznesenie okresného súdu bolo obmedzené na obdobie šiestich mesiacov od jeho právoplatnosti a uplynutím tejto doby zaniklo (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 333 CSP) a okresný súd už v tejto veci koná ďalej.

VI.

K návrhom na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

90. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

91. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

92. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

93. V posudzovanej veci sa sťažovateľka [REDAKOVANÉ] domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 60 000 € a maloletá sťažovateľka primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €. Sťažovateľky svoje návrhy (v podstate zhodne) odôvodňujú „*pretrvávajúcou právnou neistotou vo veci maloletého dieťaťa*“, „*viacnásobným porušením*“ ich práv, ako aj „*výnimočnými okolnosťami prípadu*“, keď sťažovateľka [REDAKOVANÉ] „*ako matka musí bez rodinného zázemia bojovať o svoju dcéru v cudzej krajine a to dokonca aj na inom kontinente, ako je krajina obvyklého pobytu sťažovateľky a jej dcéry*“ a maloletá sťažovateľka „*je v dôsledku pochybení súdov SR oddelená od matky a od krajiny jej obvyklého pobytu, kde už má vytvorené rodinné, školské aj priateľské zázemie*“. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] tiež uvádza, že okrem nemajetkovej ujmy jej „*v spojitosti s bojom proti neoprávnenému zadržaniu jej dcéry a pobytom v cudzej krajine*“ vznikla aj majetková ujma presahujúca sumu 50 000 €, spočívajúca „*v nákladoch*

na bývanie a život v cudzej krajine, ako aj v nákladoch súvisiacich s domáhaním sa návratu svojej dcéry [REDACTED]“.

94. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

95. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä intenzitu a rozsah konštatovaného porušenia práv sťažovateľiek garantovaných ústavou a kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami, povahu predmetu napadnutého konania okresného súdu a jeho význam pre sťažovateľky, ako aj svoju doterajšiu judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 8 000 € každej zo sťažovateľiek s tým, že sumu finančného zadosťučinenia pre maloletú sťažovateľku bude okresný súd povinný zaplatiť do rúk sťažovateľky [REDACTED] ako jej zákonnej zástupkyne (body 5 a 6 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcich častiach uplatnených nárokov sťažovateľiek na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavným sťažnostiam nevyhovел (bod 8 výroku tohto nálezu).

96. Nad rámec uvedeného, vo vzťahu k návrhu sťažovateľky [REDACTED] na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia kompenzujúceho náklady spojené s domáhaním sa návratu maloletej sťažovateľky do krajiny jej obvyklého pobytu, ústavný súd poznamenáva, že finančné zadosťučinenie priznané podľa čl. 127 ods. 3 ústavy za porušenie základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd sťažovateľa, ku ktorému došlo postupom a (alebo) rozhodnutím orgánu verejnej moci, nemá a nemôže mať povahu náhrady (skutočnej) škody, ktorá sťažovateľovi v príčinnej súvislosti s ústavne neakceptovateľným postupom a (alebo) rozhodnutím orgánu verejnej moci vznikla, resp. mohla vzniknúť. Pre prípadné uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci ustanovuje právny poriadok Slovenskej republiky osobitné právne

inštitúty, odlišné od inštitútu primeraného finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy (m. m. II. ÚS 784/2016).

97. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu (odsek 1). Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v lehote ustanovenej v odseku 1 priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia (odsek 2).

VII.

K náhrade trov konania

98. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

99. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal im náhradu trov konania od okresného súdu ako porušovateľa ich práv. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľiek vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

100. Ústavný súd priznal sťažovateľkám právo na náhradu trov konania, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), pričom základná sadzba

tarifnej odmeny bola znížená o 50 % podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“.

101. Výpočtovým základom pre určenie odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 bola suma 980 €, preto odmena za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 163,33 €, po znížení podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sumu 81,67 €, a režijný paušál sumu 9,80 €. Za dva úkony u každej sťažovateľky potom predstavujú trovy právneho zastúpenia spolu s režijným paušálom sumu 182,94 €. Spolu teda náhrada trov právneho zastúpenia u oboch sťažovateľiek predstavuje sumu 365,88 €.

102. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

103. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu